

Planeringsunderlag 2022

Inledning

Planeringsunderlaget är kommunstyrelsens direktiv för arbetet med att ta fram ett förslag till verksamhetsplan för 2022. Planeringsunderlaget anger inriktningen för den långsiktiga och strategiska verksamhetsplaneringen.

Planeringsunderlaget utgår ifrån politiskt fattade beslut om politisk inriktning för mandatperioden med tillägg för kommunledningskontorets analys och rekommendationer utifrån bland annat verksamhets- och ekonomiuppföljning.

I planeringsunderlaget ska inriktningsmålen samt övriga förutsättningar för planeringsarbetet och ekonomiska planeringsförutsättningar för nämnderna fastställas.

Förslag till verksamhetsplan ska utarbetas utifrån planeringsunderlagets direktiv och inriktning. Förslaget ska innehålla mål, indikatorer, utvecklingsområden och budget för 2022 med plan för 2023-2024 samt investeringsplan för perioden 2022-2024

Politisk inriktning

Den politiska majoritetens inriktning för mandatperioden finns redovisad i sin helhet i verksamhetsplan 2019. I den politiska inriktningen för mandatperioden beskrivs följande områden:

- Det ska fungera
- Ekonomi och skatt
- Valfrihet och kvalitet
- Trygghet, lag och ordning
- Förskola, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning och SFI
- Jobb och företagande
- Integration
- Äldreomsorg
- Bostäder och närmiljö
- Miljö och klimatstrategi
- Kollektivtrafik och infrastruktur
- Funktionsnedsatta och LSS
- Idrott och fritid
- Kultur

I den politiska inriktningen finns politiska uppdrag som följs upp i årsredovisning och delårsrapport.

Täby idag och framåt

Täby är en attraktiv och välskött kommun med god ekonomi. Kvaliteten i verksamheterna är väl utvecklad. Skolorna i kommunen uppvisar mycket goda resultat och förskolorna erbjuder en trygg och stimulerande miljö för barnen. Täbys äldreboenden håller hög och stabil kvalitet samtidigt som näringslivsklimatet är gott och nyföretagandet högt.

Att Täby är en kommun som det är attraktivt och tryggt att leva och verka i och att invånarna är nöjda med kommunens verksamheter, blev tydligt i SCB:s medborgarundersökning där Täby återigen nådde en andraplats. Även vad gäller insyn och inflytande når Täby en andraplats.

Täby utvecklas och det utvecklingsarbetet ska präglas av kvalitet. Med stor omsorg skapar vi attraktiva och trygga miljöer för boende och företagare. Halva Täby ska vara grönt och hela Täby hållbart. Trafik och infrastruktur ska fungera i vardagen och utvecklas för framtiden.

Täby kommun ska även fortsättningsvis erbjuda invånarna välfärdstjänster med hög kvalitet. Det ställer krav på ett ständigt utvecklingsarbete med fokus på Täbybornas bästa och god ekonomisk hushållning. Ständiga förbättringar kan och ska genomföras i alla verksamheter. Goda exempel från andra organisationer ska användas i utvecklingsarbetet och vi fortsätter att ta stöd från forskningen för till exempel skolutveckling, utveckling av vård- och omsorg, stadsutveckling samt miljöarbete.

Riktade besparingar kan bli aktuella, outsourcing kan genomföras, liksom omprövning av verksamheter som inte når rätt kvalitet eller ekonomisk balans.

Digitaliseringens möjligheter ska användas i alla verksamheter för att ge bättre service, närmare dialog och ett effektivare arbete.

Service och bemötande

Kommunikation, dialog, service och bemötande är en nyckel för det fortsatta utvecklingsarbetet. Genom dialogen med Täbyborna fångar vi upp behoven och genomför löpande förbättringar. I alla verksamheter ska vi sträva efter att ha ett så gott bemötande och så god service att vi överträffar Täbybornas förväntningar. En viktig del i detta är kommunens kontaktcenter. Från kontaktcenter kommer värdefullt underlag avseende förbättringsmöjligheter och ytterligare behov av insatser. Dessa underlag ska användas av alla verksamheter i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Av förvaltningslagen under grunderna för god förvaltning framgår vad som menas med god service enligt 6§ nedan:

Service

6 § *En myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla.*

Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål.

Tillgänglighet

7 § *En myndighet ska vara tillgänglig för kontakter med enskilda och informera allmänheten om hur och när sådana kan tas.*

Myndigheten ska vidta de åtgärder i fråga om tillgänglighet som behövs för att den ska kunna uppfylla sina skyldigheter gentemot allmänheten enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen om rätten att ta del av allmänna handlingar.

Samverkan

8 § *En myndighet ska inom sitt verksamhetsområde samverka med andra myndigheter. En myndighet ska i rimlig utsträckning hjälpa den enskilde genom att själv inhämta upplysningar eller yttranden från andra myndigheter.*

Ekonomi

Täby kommun redovisar ett starkt resultat år 2020. Resultatet uppgår till 207 miljoner kronor efter justering för poster av engångskaraktär. Det höga resultatet beror till stor del på att nämnderna redovisar lägre kostnader än budget med 143 miljoner kronor.

Trots det starka resultatet i Täby råder fortsatt osäkerhet om den framtida ekonomiska utvecklingen i ett omvärldsperspektiv. Coronapandemin har drastiskt försämrat de ekonomiska utsikterna för Sverige såväl som för världen. För planperioden är det därför nödvändigt med fortsatt god budgetdisciplin. Inriktningen är att skatten är oförändrad men ska sänkas om utrymme finns. För att en fortsatt god ekonomisk hushållning ska uppnås finns det inte något utrymme för ofinansierade kostnadsökningar. Det innebär att kostnadsökningar utöver volymökningar ska finansieras genom effektiviseringar, omprioriteringar och sänkta kostnader.

Befolkningen prognostiseras fortsätta öka vilket medför ett fortsatt behov av att bygga ut den kommunala servicen. Investeringsnivån är betydligt högre än årets avskrivningar vilket skapar ett finansieringsbehov. Kommunen behöver ett fortsatt starkt resultat för att ha beredskap för oförutsedda kostnader och för att kunna skattefinansiera investeringar i önskvärd omfattning. Den ökande investeringsvolymen under planperioden kommer att innebära behov av nyupplåning och därmed ökade kapitalkostnader. En viktig utgångspunkt för utbyggnaden är

att små och stora projekt ska bära sig ekonomiskt, inte enbart med avseende på nödvändig infrastruktur utan också utifrån ett verksamhetsperspektiv avseende driftkostnader och ersättning i form av peng. Utbyggnaden förutsätter ett årligt överskott för att kunna genomföras utan risktagning för kommande generationer.

Det är viktigt att kostnadsökningar inom alla verksamheter bromsas där det är möjligt och att samtliga verksamheter i kommunen ser över effektiviseringsmöjligheter så att insatserna för barn och vuxna kan tillgodoses med fortsatt ekonomi i balans.

Täby utvecklas med fokus på kvalitet

Täby utvecklas och utvecklingsarbetet ska präglas av kvalitet. Med stor omsorg skapar vi attraktiva och trygga miljöer för boende och företagare. Halva Täby ska vara grönt och hela Täby hållbart. Dialog och kommunikation med Täbyborna är av yttersta vikt i allt arbete, inte minst i det långsiktiga stadsutvecklingsarbetet.

Täbys befolkning kommer att öka med runt 13 000 personer under kommande tioårsperiod enligt befolkningsprognosen från januari 2020. Detta ska jämföras med den tidigare prognostiserade ökningen på 26 000 personer. Det innebär att kommunen kommer ha cirka 85 000 invånare år 2030. Täby kommer därmed växa mer varsamt med 1,5-2 procent per år, att jämföra med den tidigare prognosen där ökningen vissa år uppgick till fyra procent. Tillväxttakten har alltså halverats de närmaste tio åren och det ger Täby goda möjligheter att växa med kvalitet och att optimera kommunens investeringar över tid. Service i form av förskolor, skolor och äldreomsorg kommer därmed att få goda förutsättningar att utvecklas med fortsatt hög kvalitet.

Med den lägre tillväxttakten blir det också enklare att förbättra framkomligheten i trafiksystemet. Trafik och infrastruktur ska fungera i vardagen och utvecklas för framtiden.

Arbetet med en ny översiktsplan pågår och beräknas vara klart under 2021. Översiktsplanen kommer att ange inriktning för framtida stadsutveckling med bostads- och näringslivetableringar, grönområden och hållbarhetsfrågor. Täby har höga ambitioner vad gäller attraktiva boendemiljöer. Täby ska ha trygga och estetiskt tilltalande miljöer. Natur- och kulturvärden ska bevaras och vårdas. Stadsutvecklingen ska i huvudsak ske områden där arbete redan pågår - Roslags-Näsby, Täby Park och delar av Arninge.

När kommunen utvecklas behöver infrastrukturen förstärkas och moderniseras. Det strategiska arbetet med framkomlighet för alla trafikslag behöver samordnas såväl med stadsplaneringen som med planeringen för nya arbetsplatser och service. Bilen är och kommer att vara en självklarhet i vardagen för de flesta och teknikutvecklingen går fort framåt. Detta ska beaktas i såväl planering som drift/underhåll.

För nordostsektorns utveckling är den pågående dubbelspårsutbyggnaden av Roslagsbanan, nya vagnar och depå mycket viktig. Under 2020-2021 kommer fördjupade utredningar att göras kring en förlängning av Roslagsbanan till Stockholm C via Odenplan. I ett längre

perspektiv ska en förlängning till Arlanda studeras. Busstrafiken till, från och inom kommunen behöver förstärkas på kort och lång sikt.

Staten ansvarar för de stora genomfartslederna E18, Norrortsleden och Arningeleden där det är nödvändigt med väsentliga kapacitetsförstärkningar. Kommunen ansvarar för att säkerställa framkomligheten för bilar, kollektivtrafik och övriga trafikanter på det övriga vägnätet. Under de kommande åren krävs både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder i centrala Täby, Arninge-Ullna, Täby Kyrkby och kring Täbyvägen. De strategiska riktlinjerna utreds och fastställs inom arbetet med framkomlighetsstrategin.

En grundläggande förutsättning för en hållbar utveckling är att de tekniska försörjningssystemen såsom el, fjärrvärme, vatten och avlopp (VA), avfall ska ha tillräcklig kapacitet och god miljöprestanda till en rimlig kostnad. Insatser behöver göras för att säkra kapacitet inom såväl fjärrvärme som VA.

Täby är en föregångskommun på många områden och ska även vara det inom hållbarhetsområdet. Genom ett fortsatt systematiskt och verksamhetsnära arbete i kombination med målinriktad kommunikation ska Täby säkra platsen bland landets främsta miljökommuner.

Utbildning

Täby ska ha Sveriges högsta utbildningskvalitet. Elever ska inspireras till att ta ett aktivt ansvar för sin framtid och utveckla en lust och nyfikenhet inför det livslånga lärandet. När elever lämnar våra verksamheter är de rustade att ta ansvar för att bygga ett starkt civilt samhälle.

Vi arbetar för att alla elever ska ha en positiv självbild, nå en hög kunskapsnivå samt utveckla ett språk som fungerar väl i alla sammanhang och hjälper dem att öppna framtidens dörrar. Därför är det angeläget att kvalitetsutvecklingen i verksamheten fortskrider med utgångspunkt i analys av resultaten i relation till vetenskap och beprövad erfarenhet. Ökat analysdjup av elevernas kunskapsresultat, en formativ målstyrd arbetsprocess och förtroende för våra verksamheter ger sammantaget möjlighet till ytterligare förbättrade resultat.

För kommunal förskola, grundskola (med förskoleklass och fritidshem), gymnasieskola, grundsärskola och gymnasiesärskola fortsätter vårt systematiska kvalitetsarbete för en tillgänglig utbildning genom stärkt professionalisering. I kollegiala lärandeprocesser och forskningscirklar kompetensstärks professionerna utifrån respektive uppdrag och verksamhet.

Utvecklingsarbetet organiseras lokalt på enheterna men också kommungemensamt genom Täbys kompetensutvecklingsstruktur Täby Akademi för Pedagogisk professionsutveckling och i samarbete med lärosäten så som Stockholms Universitet, Örebro Universitet och Harvard Graduate School of Education. Fokus för verksamhetsåret är fortsatt kvalitetsutveckling i samarbete med lärosäten för en stärkt undervisningskvalitet genom ökad bedömarkompetens och ett hållbart lärande där elevhälsa och särskilt stöd ges hög prioritet. En fortsatt utveckling av digitalisering för ökat lärande i enlighet med nationell och lokal digitaliseringsstrategi

prioriteras för att möjliggöra undervisning i enlighet med de nya läroplanerna och kommande digitalisering av nationella prov.

Social omsorg

Omsorgen i Täby ska vara av god kvalitet. Antalet individer som behöver stöd, särskild service samt vård- och omsorg ökar och samtidigt höjs invånarnas förväntningar på kvalitet, boendeformer, tillgänglighet och bemötande.

Arbetet med att höja kvalitén inom hemtjänsten och vård- och omsorgsboenden måste fortsätta. För att stimulera till kvalitetsutveckling har en modell för kvalitetspeng tagits fram. Den ska följas upp och vidareutvecklas. Inom kvalitetsutvecklingen ska forskningen inom området utgöra ett tydligt stöd. Kvalitetsutvecklingen ska stimulera till nytänkande för att möjliggöra effektiva lösningar som medför ett ökat värde för invånarna.

Det är viktigt att utveckla nya boendeformer för äldre och inom samtliga områden aktivt medverka i bostadsplaneringen så att den sker i takt med befolkningsutvecklingen. Det finns många privata utförare som är intresserade att utveckla och investera inom dessa områden och vi välkomnar denna utveckling som bidrar till fortsatt hög kvalitet och tillgänglighet.

Digitaliseringens möjligheter behöver utnyttjas i betydligt större utsträckning för att underlätta vardagslivet för både de omsorgsbehövande och för deras anhöriga. Samtidigt kan digitaliseringen minska administrationen och öka tillgängligheten.

Förebyggande insatser blir allt viktigare för att frigöra och utveckla enskildas och grupper egna resurser. En förutsättning för att bedriva ett effektivt förebyggande arbete är kunskap om den aktuella situationen. Forskning inom området ska därför utgöra ett tydligt stöd i det fortsatta arbetet.

Verksamheternas resultat följs upp i förhållande till avsatta resurser och rapporteras regelbundet till nämnd. Nyckeltal och indikatorer ska fokusera på värde för invånarna.

Jobb, näringslivsklimat och integration

I Täby ska det finnas goda förutsättningar för företag. Kommunen verkar fortsatt för ett företagsklimat i topp genom förstärkt service och sänkta trösklar för små företag att delta i kommunens upphandlingar. Täby har höga ambitioner vad gäller näringslivsetableringar i kommunens utvecklingsområden. Kommunen har en viktig roll i att främja attraktiva stadsmiljöer med ett brett och kvalitativt serviceutbud samt förstärkta kommunikationer till andra regionala målpunkter. God samverkan och dialog med näringslivet är viktiga faktorer för framgång.

Såväl kraven som förväntningarna på en lyckad etablering och integration av nyanlända är stora. Täby vill vara en föregångskommun som i samverkan med näringsliv, organisationer, föreningsliv och enskilda skapar en lyckosam integration i samhället. Att vägen in på

arbetsmarknaden blir kort och lyckosam för individen är en viktig framgångsfaktor. Kommunen är öppen för kreativa lösningar så att vi får en effektiv kedja till jobb och egen försörjning.

I och med bildandet av Täby kompetenscenter fortsätter kommunen att utveckla och samordna integrationsarbetet. Detta för att effektivt arbeta för att arbetslösa ska komma i sysselsättning och egen försörjning. Täby kompetenscenter består av; en mottagningsenhet vars huvuduppgift är att ta emot den nyanlända enligt en ny framtagen process med bland annat målet om aktivitet från dag ett, Välkommen framtid som fortsatt har uppdraget att matcha arbetslösa till arbete och sysselsättning samt arbeta för att stärka kontakterna med det lokala näringslivet. Slutligen tillhör även KCNO (Kunskapscenter Nordost) Täby kompetenscenter, vars huvudsakliga uppgift är ansvaret för vuxenutbildning och sfi. Utifrån den nya organisationen kommer kommunen fortsatt utveckla och samordna integrationsarbete med tydligt fokus på tidiga insatser för att nå målet om sysselsättning och i förlängningen egen försörjning.

Kultur, idrott och fritid

Inriktningen är att skapa ännu bättre förutsättningar för attraktivt kulturutbud, aktiv fritid och fysisk aktivitet. Invånares intressen ska tas tillvara och tillgänglighet och delaktighet ska vara vägledande. Inom såväl kultur, fritid och den fysiska verksamheten ska kommunen verka extra för att aktivera de grupper som det är svårast att nå.

Täby biblioteks samhällsviktiga uppdrag stärks och utvecklas, inte minst genom att utvärdera erfarenheter och lärdomar från pandemin. Kommunens folkbibliotek utgör viktiga knutpunkter för information, läsning, lärande, möten och digital service. Biblioteken ska vara inkluderande, tillgängliga och stimulerande. Här erbjuds ett brett utbud av medier och program både digitalt och fysiskt.

Täby är väl försörjt med idrottsanläggningar inom de flesta idrotter, vilket skapar goda förutsättningar för fysisk aktivitet bland framför allt barn och ungdomar. För närvarande pågår byggnationen av en ny simhall som kommer att skapa betydligt bättre förutsättningar för såväl föreningsliv och allmänhet att bli fysiskt aktiva. Utmaningen framöver handlar om att få fler fysiskt aktiva i en tid av ökat stillasittande och studien Ung livsstil är en värdefull utgångspunkt i detta arbete. Att ge förutsättningar för motion på egen hand och på egna villkor kommer att bli allt viktigare. Bland de grupper som är underrepresenterade återfinns bland annat flickor i gymnasiet på praktiska program och personer med funktionsvariation.

Mötesplatserna Esplanad och Hörnet ska genom sitt innehåll fortsätta att attrahera ungdomar. Täbys mötesplatser ska utvecklas utifrån ungdomarnas egna intressen där målet är att ungdomar själva ska skapa och driva aktiviteter.

Tibble teater och Kulturscenen i Täby kulturhus ska erbjuda ett brett utbud av scenkonst och andra kulturuttryck som riktas mot flera olika målgrupper där barn och elever i förskola och

skola är en viktig del. Täby torg ska fortsätta utvecklas till en attraktiv plats att vara på och Täby kulturhus är ett viktigt nav för detta.

Täby kulturskola ska vara tillgänglig och attraktiv. Den nya kommunala verksamheten Ung kultur, som startade 2020, ska etableras där dialog med barn och ungdomar ska vara ett naturligt inslag vid planering, genomförande och uppföljning.

Kultur, fritid och idrott skapar attraktivitet, rörelse och trygghet i kommunen samtidigt som det främjar upplevelser, delaktighet och möten. Kultur och fritids verksamhet och perspektiv ska finnas med i ett tidigt stadie i samhällsutvecklingsprocessen.

Organisation, ledarskap och medarbetarskap

För att leverera välfärdstjänster med hög kvalitet behöver kommunen kunnig och motiverad personal. Över en halv miljon personer behöver rekryteras till välfärdssektorn fram till 2026. Täby kommun arbetar för att säkra kompetensförsörjningen bland annat genom att marknadsföra de kommunala jobben och ge goda erfarenheter från praktik och feriejobb som lockar fler till välfärdsjobben. En ökad digitalisering av välfärdstjänsterna öppnar för både effektivare verksamhet och bättre kvalitet. I syfte att attrahera och behålla kompetenta medarbetare ska det bli lättare att göra lönekarriär. Lönerna ska sättas lokalt och individuellt och bra prestationer ska belönas, på så sätt kan duktiga medarbetare spurras och bidra till att verksamheten utvecklas. Den kompetens som finns ska tas tillvara och utvecklas för att kunna ge den bästa och mest effektiva samhällsservicen. En bredare syn på karriär och fler typer av karriärtjänster ger medarbetare chansen att utveckla både sig själva och verksamheten.

Täby kommun har ett mycket gott arbetsklimat och den senaste medarbetarundersökningen visar att Täby ligger i topp i länet. Det är av stor betydelse att kommunen fortsätter att utvecklas som attraktiv arbetsgivare. Ledarskap, medarbetarskap, internt samarbete, arbetsklimat och utvecklingsmöjligheter är centrala komponenter i detta arbete.

Täbys styrmodell

Täbys styrmodell innebär att kommunfullmäktige fastställer mål och indikatorer för kommunstyrelsen, nämnderna och bolagen i verksamhetsplanen. Utgångspunkt är Täby kommuns vision och inriktningsmål.

- Visionen ska gälla på lång sikt
- Inriktningsmålen är vanligtvis knutna till mandatperioden
- Nämndmålen 1 år - 4 år

Täby kommuns vision

Täby utvecklas med trygghet och frihet för en hållbar framtid

Kommunens inriktningsmål

- Det är attraktivt och tryggt att leva och verka i Täby
- Täby är en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar kommun
- Verksamhet finansierad av Täby kommun håller hög kvalitet oavsett utförare

De tre inriktningsmålen ska vara vägledande och i verksamhetsplanen ska nämndernas mål och indikatorer tydligt kopplas till inriktningsmålen.

Särskilda utvecklingsområden 2022-2024

För planeringsperioden 2022-2024 finns några gemensamma utvecklingsområden som alla verksamheter behöver arbeta med för att inriktningsmålen ska kunna nås.

Kvalitet och kostnad/effektivitet kopplas ihop och utvecklas genom

- att alla verksamheter har tydliga mål och indikatorer för kvalitet och brukarnas nöjdhet med verksamheten.
- att alla verksamheter har ekonomiska jämförelsetal för att säkerställa att varje skattekrona används på bästa sätt och att kostnaderna hålls på en nivå som är långsiktigt hållbar.
- en ökad inköpssamordning för att minska administration, minska kostnaderna genom storkundsrabatter och förbättrad uppföljning
- att alla verksamheter har ett effektivt lokalutnyttjande i enlighet med kommunens fastighetsstrategi där det bland annat framgår att kommunen kan äga fastigheter för verksamhet som bedrivs i egen regi men inte bör äga fastigheter där verksamheten bedrivs av privata utförare.
- att minska investeringsvolymen genom prioritering i utbyggnadsområden, effektiv lokalförsörjning med en ambitionsnivå anpassad till kommunens ekonomiska förutsättningar

Täbys värden för kvalitet och kostnader/effektivitet ska jämföras med de värden som andra kommuner med en liknande struktur och demografi har. Detta för att säkerställa att Täby kommun levererar samhällsservice av hög kvalitet till en rimlig kostnad.

Kommunikation, dialog, service och bemötande utvecklas genom

- att alla verksamheter bidrar till att kommunens kontaktcenter kan utveckla sin roll som ett nav för kommunikation och service så att Täbyborna snabbt kan få svar på sina frågor.
- att fler nyheter och beslut förmedlas
- att Täbybornas önskemål om och behov av information möts snabbt.
- att klagomål hanteras snabbt och korrekt.

Täbys värden för service och bemötande ska jämföras med de värden som andra kommuner med en liknande struktur/demografi har. Detta för att säkerställa att service och bemötande i Täby kommun ligger i topp.

Digitaliseringens möjligheter tas tillvara genom

- att öka samverkan med andra kommuner
- att öka samverkan internt så att lösningarna är effektiva, säkra och kostnadseffektiva ur alla aspekter
- att öka automatiseringen av manuella arbetsmoment för att frigöra resurser till annat
- att stärka förmågan att leda verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering
- att ersätta papper med digitala självservicelösningar (exempelvis e-tjänster, chatt, säkra meddelanden) för att förenkla för invånare och företagare och för att snabbt ge dem återkoppling.

Täbys värden för digitalisering ska jämföras med de värden som andra kommuner med en liknande struktur och demografi har. Detta för att säkerställa att Täby använder de möjligheter som digitalisering kan ge både för Täbyborna och för att effektivisera.

Ekonomiska bedömningar för planperioden

Det ekonomiska läget

Det ekonomiska läget domineras helt av effekterna av Corona-pandemin. Under hösten har konjunkturläget dock ljusnat något. Den mycket negativa ekonomiska bedömningen som gjordes under våren har inte infriats.

Statens stödinsatser till kommunsektorn var stora och har motverkat stora neddragningar som skulle spätt på nedgången ytterligare. I efterhand kan konstateras att stöd var i högsta laget och sektorn ser ut att redovisa stora ekonomiska överskott år 2020.

Sveriges kommuner och landsting (SKR) menar att såväl BNP som sysselsättning kommer att få bättre fart under andra halvan av 2021. Avgörande för utvecklingen blir naturligtvis pandemin, hur smittspridning, vaccinationsprogram och restriktioner fortlöper världen över. Prognososäkerheten bedöms ännu vara högre än normalt, även om det värsta av pandemin torde ligga bakom oss. Återhämtningen är enligt SKR något utdragen och det dröjer ända till 2024 tills ekonomi är tillbaka i konjunkturrell balans.

Nyckeltal svensk ekonomi (Källa: SKR)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BNP*	1,4	-3,1	2,7	3,6	2,1	2,1
Sysselsättning, timmar*	-0,3	-3,9	1,4	2,3	1,2	0,9
Relativ arbetslöshet, %	6,8	8,3	8,4	8,1	7,9	7,5
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,8	5,0	1,7	2,2	2,3	2,4
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,6	2,1	2,5	2,2	2,3	2,4
Inflation, KPIF	1,7	0,5	1,3	1,4	1,8	2,0
Inflation, KPI	1,8	0,5	1,2	1,5	1,9	2,3
Befolkning, 15-74 år	0,7	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5

Finansiella mål

I Kommunallagens 11 kap 1 § regleras målen för den ekonomiska förvaltningen.

”Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller landstinget. ...”

I 6 § anges att *”De finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning ska anges”*.

Vad gäller mål och riktlinjer anges i förarbetena att det är viktigt att dessa uttrycker realism och handlingsberedskap samt att de kontinuerligt utvärderas och omprövas. Lagstiftaren bedömde det inte vara meningsfullt att närmare reglera omfattning och innehåll i mål och riktlinjer. Beträffande de finansiella målen angavs i förarbetena att dessa måste utgå från vad som i normalfallet är att betrakta som god ekonomisk hushållning och därefter anpassas efter respektive kommuns egna förhållanden.

I förarbetena ges en relativt tydlig signal på vad som bör omfattas av de finansiella målen. Detta gäller resultatkrav med anledning av framtida kapacitetsbehov, det vill säga förmågan att även i framtiden producera eller tillhandahålla service på nuvarande nivå. Det finansiella resultatet måste vara tillräckligt stort för att nuvarande servicekapacitet ska kunna garanteras även för nästa generation, utan att denna ska behöva uttaxera en högre skatt för att få en likartad service.

Nedan redovisas kommunens finansiella mål.

Resultatmål

- Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster¹ ska uppgå till tre procent av kommunens intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

Ett resultatmål på tre procent motsvarar 2021 ett resultat på 119 mnkr.

Skuldtak

- Kommunens långfristiga lån får maximalt uppgå till 70 procent av kommunens intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

Taket motsvarar ett lån på 2 800 mnkr år 2021. Vid en normalränta på tre procent innebär det att cirka två procent av kommunens intäkter går till räntekostnader. Vid maximal belåning kan inte lånen öka mer än vad intäkterna ökar. Om förutsättningarna för kommunens ekonomi kraftigt förändras kan en låneram som tillfälligt överstiger det fastställda skuldtaket behöva tillåtas. Skulle detta behövas ska det godkännas av kommunfullmäktige i vanlig ordning.

Soliditetsmål

- Kommunens soliditet enligt balansräkningen ska öka över tid

De tillgångar kommunen behöver för att driva verksamheten kan finansieras med egna medel eller lånade medel. Relationen mellan dem benämns soliditet – dvs. hur stor andel av tillgångarna som finansierats med egna medel. Ur ett längre perspektiv bör kommunen ha en balanserad finansiering av tillgångarna – med andra ord en stabil soliditet.

För att kommunens skuldsättning inte ska öka för snabbt mot skuldtaket sätts ett mål som kräver oförändrad eller ökad soliditet.

Förutsättningar för att nå de ekonomiska målen

Ett resultat på tre procent kommer med stor sannolikhet kräva ytterligare effektiviseringar. Besked om statens satsningar kommer i vårpropositionen i april 2021. Ett starkt resultat handlar inte om att ”lägga pengar på hög” utan varje krona i stärkt resultat innebär en krona mindre i upplåning (givet den höga investeringstakten).

En viktig komponent i kommunens ekonomiska planering är bedömningen om den framtida befolkningen i kommunen. Kommunens verksamheter behöver veta hur många som deltar i verksamheten för att kunna dimensionera personal, lokaler för den egna regi samt inslaget av externa aktörer. Kommunens intäkter styrs till största del av hur många personer som är

¹ Jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära men som är viktiga att uppmärksamma vis jämförelser mellan åren så som försäljningar, nedskrivningar, rättelser.

folkbokförda den 1 november året innan budgetåret. Befolkningsstrukturen påverkar även utfallet i kostnadsutjämnningen inom ramen för den kommunalekonomiska utjämnningen.

I Täby används en så kallad byggbaserad befolkningsprognos. I denna används en bedömning av hur många bostäder som kommer färdigställas. Med hjälp av olika nyckeltal kan antalet personer i de nybyggda lägenheterna uppskattas. Utöver detta tillkommer bedömningar av antalet födda och döda.

I arbetet med verksamhetsplanen används befolkningsprognosen för att skatta de framtida volymerna i kärnverksamheten samt hur många personer som kommunen kan tillgodoräkna sig när det gäller beräkningen av skatter, statsbidrag och utjämnning.

Om det blir förändringar i antalet färdigställda lägenheter finns det en stor risk att kommunens bedömning av folkmängden blir en annan. Intäkterna anpassar sig tämligen direkt till en förändrad folkmängd. På kostnadssidan minskar volymerna men det kan uppstå svårigheter att anpassa personal och lokaler i den egna regin. Vidare kan investeringsnivån vara svår att förändra i det korta perspektivet.

Ekonomiska planeringsramar

I gällande förslag föreslås en uppräkningsram på 1 % av nämndernas ramar. All uppräkningsram som understiger utvecklingen av löner och priser i samhällsekonomin innebär ett effektiviseringskrav på kommunens verksamheter.

Ett mått på hur mycket kommunsektorns löner och priser ökar är prisindex kommunal verksamhet (PKV). PKV tas fram SKR och är en sammanvägning av personalkostnader och övrig förbrukning och ska spegla innehållet i kommunens kostnader (egen regi eller indirekt i det som köps).

SKR:s samlade bedömning av PKV för åren 2022-2024 uppgår till 6,7 procent. Ökningen är svagare i början av perioden. Denna ska jämföras med de föreslagna 3 procent.

Effektiviseringskravet ökar när löner och priser ökar. I genomsnitt motsvarar effektiviseringen 1,2 procent per år. Totalt för hela perioden uppgår effektiviseringen till cirka 140 mnkr.

Uppräkning procent	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Ack
Arbetskraftskostnader	2,0%	2,4%	2,4%	7,0%
Övrig förbrukning	1,7%	1,9%	2,1%	5,9%
PKV sammanvägt	1,9%	2,3%	2,3%	6,7%
En procent	1,0%	1,0%	1,0%	3,0%
Effektiviseringskrav	-0,9%	-1,3%	-1,4%	-3,6%

Verksamheternas planeringsförutsättningar

Verksamheterna ska tillsammans med kommundirektören ta fram ett förslag till budget för år 2022 och plan för år 2023-2024 inom givna planeringsförutsättningar. Det ställer krav på nämnderna att se över arbetssätt, processer och ompröva verksamheter. I arbetet ingår också en översyn av de områden som går med över- respektive underskott samt taxor och avgifter. Riktade besparingar kan bli nödvändiga liksom omprövning av verksamheter som inte når ekonomisk balans.

Nedanstående tabell innehåller nämndernas budgetramar enligt verksamhetsplan 2021 med tillägg för 2024 uppräknings är en procent per år. Förändrade investeringsplaner, kapitalkostnader och volymer kommer att påverka nämndernas budgetramar.

Nettokostnader mnkr	BUDGET 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Kommunstyrelse	-162,9	-170,3	-171,1	-175,5
Stadsbyggnadsnämnd	-264,6	-256,5	-287,7	-294,6
Lantmäternämnd	-1,3	-1,3	-1,4	-1,4
Södra Roslagens Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-6,9	-7,0	-7,1	-7,2
Kultur- och fritidsnämnd	-174,8	-188,8	-223,5	-226,1
Socialnämnd	-1 232,2	-1 285,4	-1 339,4	-1 392,9
Barn- och grundskolenämnd	-1 537,4	-1 577,1	-1 624,0	-1 672,7
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-413,4	-434,3	-450,6	-465,7
Överförmyndarnämnden	-4,1	-4,1	-4,2	-4,2
Summa nämnder	-3 797,7	-3 924,9	-4 108,9	-4 240,2
Förändring i tkr	-223,2	-127,2	-184,0	-131,3
Förändring i %	6%	3%	5%	3%

Planeringsprocess, anvisningar och tidplan

Planeringsprocess

Under våren 2021 arbetas kommundirektörens förslag till verksamhetsplan 2022 fram. Nämnderna ges möjlighet att lämna sina yttrande för sin del på nämnden i juni. Förslaget ska innehålla:

- Förslag till nämndens verksamhetsplan med nämndmål, indikatorer, utvecklingsområden för år 2022 och ekonomiska ramar för år 2022-2024. Samt investeringsplan för åren 2022-2024.

Under hösten kommer verksamhetsplanen att uppdateras med:

- ny befolkningsprognos och eventuella konsekvenser på kostnader för volymer
- uppdaterad investeringsplan
- förändrade kapitalkostnader på grund av ändrad investeringsplan
- skatteunderlagsprognos

Anvisningar till verksamheterna

Förslag till budget för nämnderna ska utarbetas inom givna planeringsförutsättningar.

- Prisuppräknningen är 1 % per år.
- Uppräkning av intern overhead är 1 %
- Uppräkning av internhyror är 1 %
- Internräntan sänks från 2 % till 1 %
- Sociala kostnader 39,23 %
- Kostnader för volymer ska beräknas enligt befolkningsprognosen per mars 2021.
- Kapitalkostnader ska beräknas på beslutade investeringsplaner
- Investeringar ska prövas och prioriteras utifrån angelägenhetsgrad, alternativa finansieringsformer, omfattning och tidplan. Driftskonsekvenser ska tas med i beräkningarna.

Tidplan

22 mars	MBL § 11
29 mars	Beslut om Planeringsunderlag 2022 i kommunstyrelsen (KS)
12 april	Anmälan av Planeringsunderlag 2022 i kommunfullmäktige (KF)
Juni	Nämndernas yttrande om kommundirektörens förslag till verksamhetsplan 2022
21 oktober	Beslut om verksamhetsplan 2022 i kommunstyrelsen (KS)
22 november	Beslut om verksamhetsplan 2022 i kommunfullmäktige (KF)